

Kmetijstvo.

Zanemarjena gospodarska stroka.

Spisal A. Žnidarski.

Zadnji čas, ko se je pri nas na gospodarskem polju le malo pričelo gibati, videli smo, kako bogata zakladov je naša domovina.

Videli smo, koliko gospodarskih strok bi se tu in tam dalo upeljati z najboljšimi uspehi; koliko zaslužka bi se pridobilo, če bi se naše zastarano in zanemarjeno gospodarstvo kmalo in hotelo urediti naprednim načinom.

Kmetijstvo, trgovina, industrija uspevala bi v naših deželah, če bi tu le ljudje bili, ki bi si malo razširili svoje obzorje, ki bi se za napredovanje drugih narodov zanimati hoteli.

Za napredno delo je našemu narodu v prvi vrsti potrebna izobrazba. Z dobro strokovno in komercialno izobrazbo prišla bo tudi podjetnost. Z veseljem opazujemo tedaj, da se naš narod drami tudi na gospodarskem polju; na tem polju, ki ga lahko znatno povzdigne v svoji veljavi, ki mu odvzame kletstvo večnega tlačanstva.

Govoriti hočemo danes na tem mestu o gospodarski stroki, katera je izmed vseh morda najbolj zanemarjena, za katero se pri nas prav po mačehovsko skrbi.

Ta gospodarska stroka imenuje se „Čebelarstvo“.

No „Čebelarstvo“! Tistih par raztrganih čebelnjakov po deželi in tistih par kron, ki jih kmet dobi na leto, vender ni vredno, da bi se čebelarstvo za važno stroko smatralo.

Žalibog, da se pri nas na ta način označuje naše čebelarstvo. Slovenci bili smo nekdanj v čebelarstvu učitelju drugim narodom.

Gorenjskega moža, Janšo po imenu, pridobila je cesarica Marija Terezija, da je pod njegovim vodstvom osnovala prvo čebelarsko šolo na Dunaju, njega pa imenovala cesarskim učiteljem. Janša bil je priprost mož, vender veščak v svoji stroki, kot so bili one čase sploh slovenski čebelarji. Najboljši dokaz njegove zmožnosti je ta, da je pred kratkim izšel nov natis knjige, katero je spisal — oziroma narekoval Janša. Kakor smo pa zastali prav za prav nazadovali smo pa zlasti v čebelarstvu. Kako stopinjo so dosegli drugi narodi, to je znano onemu, ki le malo pogleda v razvoj naprednega čebelarstva.

Na Nemškem, na Francozkem in v Ameriki cvetejo društva, ki imajo nad tisoče udov, a tudi v Avstriji obstoje nemška društva, ki so se pouspela na visoko stopinjo.

V nemškem jeziku izhaja 29, v francozkem 15, v Ameriki 13 čebelarskih časopisov, ne všteti one države in narode, ki jih imajo pod tem številom. To je neovrgljiv dokaz, da znajo ceniti drugi narodi to prevažno panogo kmetijstva. A ne le kmetijstvo je ono, ki se bavi s čebelarstvom. Zanj zanimajo se najvišje osebe. Čebelarje najdemo v vseh slojih ljudstva. Aristokrati, veleposestniki,

uradniki, profesorji, duhovni, učitelji, obrtniki, rokodelci itd. vsi najdejo v čebelarstvu deloma duševnega, deloma zabave, največ pa dobička.

Razven vseh teh pa obstoje neštivilna podjetja, ki se bavijo z izdelovanjem panjev, orodja, steklene posode itd. in katera delajo v velikanskem obsegu.

Če povemo le, da je neka firma v Vaclu na Nemškem samo za izdelovanje slamnatih blazinic, ki se rabijo za prezimovanje čebel, v eni zimi porabila nad 300 meterskih stotov slame, dali smo dobro sliko v obširnost takih podjetij.

Če pa še omenimo, da obstoje večje tovarne, ki izdelujejo iz medu različne izdelke kot je vino, liker, slaščice, čokolada itd., da delujejo različne zadruga in akcijske družbe, katere se bavijo s prodajo in eksportom medu, povedali smo dovolj, da smo označili važni pomen čebelarstva.

To delo in ta promet provzročujejo pa čebelarji, ki delajo le na pridelovanje medu.

Pri nas pa imamo odprto in deloma vpeljano širšo pot dovesti čebelarstvo do važnejše gospodarske veljave.

Naša dežela ima čebelo, ki slovi po celem svetu. Kranjsko čebelo pozna vsak količkaj izobražen čebelar vsaktere narodnosti in ve, da ima ta neprecenljive lastnosti, pred vsemi drugimi pasmami. Zaradi tega ni čuda, da, akoravno je naše čebelarstvo tako zanemarjeno, so bivališča naših čebel najprimitivnejša, to je: posnetek votle veje, se vender naša čebela v teh igračah uže več desetletij po dobrih cenah na vse strani eksportira.

Organizovati slovensko čebelarstvo, učiti čebelarje naprednega čebelarenja, to delo vzelo si je društvo, ki se je pred tremi leti ustanovilo za svojo nalogo.

Z ustanovitvijo društva poskušalo se je že nekaterokrat vzdigniti slovensko čebelarstvo, a dosedaj je vsakokrat spodletelo.

Vsakokrat bila so nezadostna denarna sredstva vzrok razpadu društva. Tudi sedanje društvo bori se z enakimi težkočami od dne svojega obstanka. Doletela ga je namreč nesreča, da mu je prvo leto poneveril blagajnik celo blagajniško imetje.

Slovenska čebelarska društva, ki bi morala z ozirom na neprecenljivost pasme naše čebele, stati nad vsemi drugimi, so pri nas pravi otroci nesreče. Ne le, da se nikjer nič ne stori vzdigniti domače čebelarstvo, se v tem prizadevanju niti onih ne podpira, katerim je procvit domačega čebelarstva na srcu.

Porabiti hočemo tedaj danes ta prostor, da opozorimo merodajne faktorje na važnost te gospodarske stroke, in da jih storimo odgovorne, če se tudi sedanje društvo radi slabih gmotnih razmer razdere, a s tem tudi kmalu čebelarstvo h koncu pride.

Društvo potrebuje dobre denarne podpore.

Potrebno ni drugo, nego o priličnem času na pristojnih mestih svoj glas povzdigniti, da se društvo malo boljše kot z drobtinicami podpira. Povemo odkrito, da imamo v mislih slavni deželni odbor in slavno deželno

vlado, katera naj store dolžnost, ki sta ga dolžna storiti kranjskemu čebelarstvu; opozarjamo pa vse one, ki imajo tam kaj besede, da vpliva vsak po svoji moči.

Pri tej priliki nočemo zamuditi povedati, koliko stori ogerska vlada v prospeh domačega čebelarstva.

Nastavlja potovalne učitelje, daje horentne podpore posebe za društvene potrebe, posebe za poučne tečaje, katere društva razpisujejo, ima nastavljenega čebelarskega inspektorja, manj premožnim daruje panje, čebele in orodje, ter razdeli semena in nagrade za sajenje medonosnih rastlin. Letos pa je kupila obširen svet, da se zida na tem čebelarsko šolo in tam postavi vzorne čebelnjake. Povedati pa moramo, da nima eksporta čebel, ker nima dobre pasme.

Če se bo napredno čebelarstvo pri nas širilo, — kar je pa v začetku le s podporami mogoče, ker z borno udnino, katero se predpisati more, ni nikakega upanja do uspehov — mogoče bo pri prodaji čebel in medu ugoditi zahtevam današnjega časa, mogoče bo razširiti trgovino, ter jo povzdigniti do važne gospodarske veljave.

Vesetje je videti, s kakim zanimanjem preprosti naši čebelarji svoje društveno glasilo prebirajo, a žalibog je tudi za njihovo potrebo list premajhen. Večjega pa društvo v današnjem slabem stanju ne zmore.

Društvo ima lepe načrte in stremi po njih izvršitvi.

Postavilo se je v nalogo upeljati poučne tečaje, postaviti uzoren čebeljak, nastaviti potovalne učitelje, pri tem pa v svojem društvenem glasilu učiti vzorno napredno čebelarstvo.

Obširno polje delovanja se mu potem odpre, da reorganizuje eksport kranjske čebele.

Eksport zadobil bi lahko velike dimenzije in zgreti bi smeli s ponosom na to gospodarsko podjetje.

Eksport čebele ni tako težaven, kot je morda eksport kakega drugega predmeta, kajti prav je že upeljan. Kranjska čebela eksportira se vsako leto na Nemško, na Francozko, v Švico, v Belgijo, na Rusko in v Ameriko, a tudi po Avstriji in po Ogrskem se je mnogo razpošlje.

Ugoditi je današnjim naprednim zahtevam, da ne bode šla po svetu čebela v starih trblih kranjskih panjih v neizbrani kvaliteti, to bo naloga društva.

Učiti čebelarje, da se da lepšim načinom pobirati čebelno letino, kot s tem, da čebele žvepljajo, ko so vendar jesenske čebele visoke vrednosti.

Ne moremo si kaj, da ne bi pri tej priliki povedali, da kažejo čebelarji drugih narodov s prstom na Kranjce in Korošce, kateri so še edini, ki v jeseni čebele moré. Nikjer se tega več ne dela, da bi se med — ki je zaradi načina pridobljenja najslabše kakovosti — po nižji ceni kot šmir prodajal.

Naše panje imenujejo Nemci Käse Kistchen in priznati moramo, da nas je sram, ko tujci hvalijo le našo pasmo, v naših čebelarjih pa vidijo največje nazadnjake.

Vse druge dežele imajo bogato razvito čebelarstvo, a prinaša jim tudi lepe dohodke. Povemo na pr. da se

proda v mali Belgijski državi na leto za 700.000 frankov medu, a mi . . . ? Naš dobiček bil bi lahko dvojen.

Tisoče goldinarjev potroša se za druge gospodarske naprave, katerih večinoma ne bodo nikdar takih dohodkov dale, kot jih bi dalo čebelarstvo; vsled tega zahtevamo odločno, da se v naprej ista skrb, ista važnost na razvoj čebelarstva polaga, da se ne zaduši v kali eneržija, s katero se je mlado čebelarsko društvo lotilo dela. Videant consules!

Iz strijčevega dnevnika.

(Zapisal Fr. Kraljič.)

(Konec.)

15. junija 1878.

Danes sem šel z Ido na sprehod! Ves drugačen sem bil. Nisem čutil nikake bolečine ne v hrbtu niti v živcih. Zdelo se mi je, kakor da deluje njena bližina na me zdravilno, čudotvorno. Vseda sva se v gozdu pri oni bukvi, in kako srečni so mi oni trenotki. Govorila sva o marsičem, kako bodeva živela, kam da bodeva šla, in katere kraje bodeva obiskala. Drug pri drugem, srce pri srcu, sva sedela! Oh, to so bili trenutki, nepozabljivi trenutki . . .

14. septembra 1878.

Včeraj sklenil naju je duhovnik za večno. Večni Bog, kako sem ti hvaležen za to darilo. Daj dobrotnik, da bodem srečen ž njo . . . Oh, samo to prošnjo mi usliši! Ne morem dlje pisati, Ida je stopila v mojo sobo, oh kako je dražestna. Naslonila je svojo lepo glavico na mojo, in radovedno gledala, kaj pišem.

„Oh, Ivo! saj bodeš srečen! Jaz te tako ljubim, — dragi moj Ivo“, dejala je Ida in me poljubila . . .

Benetke, 22. septembra 1878.

Ni mi mar vsa krasota starega mesta. Le moja Ida, to je vse. Kadar se voziva v mraku po sinjem morju, slone drug pri drugem, tedaj mi trepeče moje srce. Le kako zna Ida ljubiti! Njena ljubezen je ogenj, ki peče in žge, kateri suši mozeg v kosteh, ki izpiva možgane. Kadar sem pri nji, nedostaje mi sape, glas mi obtiči v grlu, razdraženost se polotuje mojih udov. Dotaknem se njene roke, spreleti me kakor električen udarec po vsem životu.

Vem, da je ta ljubezen nezdrava, strašna, vendar jo imam rad, čeravno vem, da sem pri vsakem poljubu bližje smrti . . . Po kolikor bolj žejam za njenimi poljubi, toliko bolj sem nenasiten.

Še več poljubov Ida, več ljubezni žena!

Neapel, 7. oktobra 1878.

Zaman se trudim ugonobiti to svojo strast, ki me mori. Zaman!

Ida trpi istotako od te strasti. Zaman se jej skuša ustavljati. Njeno oko žari ji demonsko, strastno.